

Адріана ЧУЧВАРА

Львівський національний університет імені Івана Франка

Про реалізацію взаємодії *мова – територія*: нові аспекти аналізу неофіційного іменника школяра села, міста і містечка

Одним із завдань соціолінгвістики є вивчення зв'язку між мовними явищами та позамовною дійсністю, зокрема соціально-демографічними чинниками¹. Щодо зібраного матеріалу це означає дослідження прізвиськ з урахуванням приналежності їх носіїв до конкретної соціогрупи – учнів, які проживають у селі, місті та містечку². До цього часу формування неофіційного іменника школяра як представника конкретної соціогрупи, члени якої різняться за місцем проживання, все ще маловивчена проблема.

Матеріал для аналізу зібрано методом анкетування учнів 9–11 класів 227 загальноосвітніх шкіл сіл, міст і містечок 10 районів Львівської області (Бродівського, Буського, Городоцького, Жовківського, Золочівського, Кам'янка-Бузького, Пустомитівського, Радеківського, Сокальського та Яворівського). Респонденти (10 396 школярів) відповідали на запитання анкети: „Перелічіть і поясніть прізвиська учнів, яких Ви знаєте”. З отриманих

¹ A. Hamilton, *Urban and rural forms of language* [in:] *Concise Encyclopedia of Sociolinguistics*, ed. R. Mesthrie; consulting ed. R. Asher, Amsterdam; N. Y.; Oxford; Shannon; Singapore; Tokyo 2001, p. 418–419; *A Dictionary of Sociolinguistic and Ethnolinguistic Terms*, М. Олікова, А. Семенюк, О. Тарнавська, Луцьк 2010, с. 268; Т. Жеребило, *Термины и понятия лингвистики: Общее языкознание. Социолингвистика: словарь-справочник*, Назрань 2011, с. 247–248; *Словарь социолингвистических терминов*, отв. ред. В. Михальченко, Москва 2006, с. 46–47, 53.

² Середовище міських населених пунктів України формується двома категоріями поселень – містами і селищами міського типу, або містечками, див.: Н. Дністрянська, *Проблеми понятійно-термінологічного означення селищ міського типу як окремої категорії міських поселень* [в:] „Вісник Львівського університету”, вип. 36, 2009, с. 122–126; І д е м, *Місце і роль селищ в системі розселення України (на прикладі Львівської області)*: автореф. дис. ... канд. геогр. наук, Львів 2012.

10 845 прізвиськ джерельною базою для написання статті послужили 2467 неофіційних імен³.

Мета статті: розглянути взаємодію *мова – територія* на прикладі неофіційного іменника школяра, що проживає у селі, місті та містечку. Завдання статті: дослідити зв'язок *прізвисько – місце проживання* на зібраному ілюстративному матеріалі. Для реалізації завдання використаємо теорію мовної особистості⁴. Вербально-семантичний рівень у структурі мовної особистості учня ілюструє його *мовну компетенцію*, яку розкривають такі ознаки, як *відповідність прізвиськ літературній мові та нелітературним формам мови*. Лінгво-когнітивний і мотиваційний рівні в структурі мовної особистості школяра, що відображають його *знання про світ і людину, передає семантика твірних основ і мотиви появи неофіційних імен*.

Співвідношення *прізвисько – місце проживання* в анкетах сільських школярів

*Відповідність прізвиськ літературній мові та нелітературним формам*⁵. В іменнику сільського школяра 43,45% імен від 847 відапелятивних назв виявляє

³ Це прізвиська, засвідчені в анкетах школярів, що складають квотну репрезентативну сукупність опитаних (цілеспрямований добір респондентів, дотримання параметрів квот і максимально точне відтворення характеристик генеральної сукупності) щодо такої соціально-демографічної характеристики респондентів, як тип населеного пункту за постійним місцем проживання. Кількість загальноосвітніх шкіл у 10 районах Львівської області – 227 (або 100%), відсотковий розподіл шкіл сіл, міст і містечок у 10 районах Львівської області становить 70,48%, 21,15% та 8,37%. Прийнятий обсяг вибірки – 2400 респондентів. З усіх респондентів 70,48% – учні із сільських шкіл (1692 учні), 21,15% – із міських шкіл (508 респондентів) та ще 8,37% – вихідці із шкіл містечок (200). Із 2467 індивідуальних учнівських прізвиськ 1528 одиниць зібрано в сільських школах регіону, 603 – у міських школах та 336 – у школах містечок. (Про методику вибірки див. праці з соціології: Н. Паніна, *Технологія соціологічного дослідження: курс лекцій*, Київ 1996; Н. Черниш, *Соціологія*, Київ 2009; В. Добренєков, *Методи соціологічних досліджень: учеб.*, В. Добренєков, А. Кравченко, Москва 2006).

⁴ Н. Аниськіна, *Языковая личность современного старшеклассника*, <http://31f.ru/dissertation/630-dissertaciya-yazykovaya-lichnost-sovremennogo-starsheklassnika.html>, [10.02.2015]; Л. Гнатюк, *Мовний феномен Григорія Сковороди в контексті староукраїнської книжної традиції*, Київ 2010; Ю. Караулов, *Русский язык и языковая личность*, Москва 2010; Л. Мацько, *Аспекти мовної особистості у перспекції педагогічного дискурсу* [в:] „Дивослово”, № 7, 2006, с. 2–4; М. Пентиліук, А. Нікітіна, О. Горошкіна, *Концепція когнітивної методики навчання української мови* [в:] „Дивослово”, № 8, 2004, с. 5–9; Є. Санченко, *Елітарна мовна особистість: від діалектних витоків до літературної мови*: автореф. дис. ... канд. філол. наук, Луганськ 2009; Л. Славова, *Мовна особистість політика: когнітивно-дискусивний аспект*, Житомир 2010; М. Федотова, *Мовна особистість у чужомовному лінгвокультурологічному просторі (на матеріалі англomовної прози XX–XXI ст.)*: автореф. дис. ... канд. філол. наук, Одеса 2006.

⁵ У статті виокремлені групи прізвиськ подаємо за спадними кількісними характеристиками – від найпродуктивніших до менш продуктивних.

зв'язок із нормами української літературної мови (*Господар*⁶, *Дишель*, *Кривий ніс* та ін.), 15,23% назв – із формами розмовної мови (*Безпалько*, *Кривуля*, *Рішайло* тощо; подібні назви в словниках маркують позначкою *розм.*). Серед усіх прізвищ 10,39% – одиниці, зумовлені нормами російської мови: *Алень* (олень), *Бландінка* (блондинка), *Чудік* (дивак, *розм.* чудило) та ін. Прізвиська, зібрані в середовищі сільських школярів, насамперед виявляють діалектний вплив на формування неофіційного іменника⁷: 9,21% назв підтверджує ознаки наддністрянського, надсянського (галицько-буковинська група діалектів) та волинського говорів (волинсько-подільська група діалектів) південно-західного наріччя української мови (*Бузько*, *Варгати*, *Кузут* тощо). Здійснений аналіз частково спростовує думку про те, що в селах мовлення частини населення, особливо старшого покоління, містить ознаки традиційної говірки, а мова молоді більшою мірою відповідає літературній нормі⁸. Зв'язок із просторіччям виявляє 8,97% імен, засвідчуючи порушення норм літературної мови як одну з ознак розмовно-побутової комунікації підлітків: *Батерейка* (нормативна форма – батарейка), *Лемончик* (від лимон), *Св'ятий* (святий) та ін. Зафіксовано 8,03% прізвищ, зумовлених впливом жаргону (*Галіма*, *Лох*, *Фраєр* тощо). Структурні відмінності, генетична віддаленість української та англійської мов обмежують змішування цих національних кодів, тому незначна кількість назв (2,83%) ілюструє вплив норм англійської мови: *Sms-ка* (від *англ.* short message service), *USB* (*англ.* universal serial bus) та ін. Хоча прізвиська-вульгаризми перебувають поза нормами літературної мови, у складі неофіційного іменника зафіксовано 1,89% імен, похідних від лайливих слів, як назви *Баран* чи *Осел*. (Засвідчені ненормативні найменування пов'язані з використанням нецензурних слів у середовищі цієї соціогрупи: 45,98% опитаних ствердно відповіли на запитання анкети: „Чи вживаєте Ви лайливі, вульгарні вирази?” (від 1531 респондента – це кількість тих сільських школярів, які дали відповідь на таке питання)).

Семантика твірних основ. За допомогою цього показника реконструюємо знання школярів про світ. Набір твірних основ відапелятивних та відонімних прізвищ маркує ці знання як знання флори і фауни (*Боцун*, *Бурак*, *Вогірок*), предметів (*Мотика*, *Плуг*, *Шприха*), автомобілів (*Газон*, *Камаз*, *Москвич*), харчових продуктів (*Бундзик*, *Зупа*, *Шкварка*), продовольчих товарів (*Маккофі*, *Мівіна*, *Растішка*), будови тіла (*Ока*, *Шнобель*, *Щелена*), природних явищ (*Гора*, *Горбочок*, *Тундра*), професій (*Бригадир*, *Ксьондз*, *Митник*), етнічного розмаїття світу (*Гуцул*, *Єврей*, *Циган*), місця людини в соціальному, професійному середовищі (*Баронеса*, *Майор*, *Принцеса*), надприродних істот (*Ангел*,

⁶ Прізвиська вписано відповідно до особливостей слововживання та орфографії в анкетах опитаних.

⁷ А. Чучвара, *Діалектний вплив на формування прізвищ у соціогрупі „школяр”* [в:] „Записки з українського мовознавства = Opera in linguistica ukrainiana”, вип. 20, 2013, с. 161–168.

⁸ І. Матвіяс, *Засади української діалектології* [в:] „Мовознавство”, № 1, 2000, с. 5–6.

*Антип*⁹, *Бісик*) тощо. Прізвиська ілюструють вміння учнів поєднувати знання про відомих людей (*Буш*, *Кучма*, *Поплавський*), героїв кінофільмів (*Бетмен*, *Штірліц*, *Шурік*), мультфільмів (*Карлсон*, *Леопольд*, *Папай*) та художніх творів (*Буратіно*, *Квазімодо*, *Ромео*) з конкретними рисами денотатів.

На іменник сільських школярів впливає традиція використання спадкових найменувань, що передаються з покоління в покоління, наприклад: *Антошкова*, *Максимова*, *Паламарева*. Сімейно-родові найменування відрізняються від індивідуальних прізвищ тим, що передаються в спадок, не є однопоколінними, тобто багатопокілінні, не характеризують денотата за якимись ознаками¹⁰.

Мотиви появи неофіційних імен. За допомогою цього показника реконструюємо знання школяра про людину. Мотиваційні групи імен містять іменування (35,47% прізвищ від 1204 назв), які розкривають знання школяра про внутрішні прикмети носія, його поведінку, розумові здібності, звички (як найменування *Соломон* – конотативний антропонім, вживається за значенням „мудрець”; „мудрий суддя”¹¹, позначає тямущу, розумну людину). Записано 33,2% назв, які вказують на зовнішні риси людини, зокрема колір її волосся, зріст, пропорції різних частин тіла, фізичну силу, особливості одягу, вроду, манеру ходи (для прикладу, реакцією на мотиваційний текст-стимул „висока людина” трактуємо прізвишко *Фасоля*; пор. діал. *фасоля* – „квасоля”¹²; в основу стислого тексту прізвиська покладено інформацію про звичай тичити фасоллю: діал. *тична фасолі* – „тичкова квасоля, яка росте, в’ючись по тичці”¹³). Зафіксовано 13,29% полімотиваційних неофіційних імен, одночасно зумовлених кількома рисами індивіда (описова назва *Високий як тика дурний як мутика* вказує на високий зріст і розумову обмеженість носія). Серед усіх іменувань лише 6,4% підкреслює рід діяльності школяра, його захоплення якоюсь справою (наприклад, прізвишко *Пташка* номінує людину, яка має гарний голос, тому володіє мистецтвом співу). Особливості мовлення носія, його балакучість, неправильну вимову звуків і вживання іншомовних лексем маркує 4,15% прізвищ. Школярі з сільських шкіл помічають особливості мовлення іменованих, розрізняючи учнів, які говорять по-російськи чи вживають багато російських слів (як неофіційне ім’я *Маскаль*). На вчинки, пригоди із життя вказує 3,16% найменувань (приміром, прізвишко *Пожарник* позначає учня, який спалив скирту соломи). Окрему групу назв складають „інші” прізвища (2,33%), що дають різнопланову

⁹ На позначення людини егоїстичної вдачі, себелюба використано ім’я *Антип*, похідне від діалектної назви чорта – антипко, див.: СУМ, I, с. 50; Г. Шило, *Наддністрянський регіональний словник*, Львів 2008, с. 37.

¹⁰ М. Наливайко, *Неофіційна антропонімія сучасного села* [в:] „Вісник Львівського університету”, вип. 56, ч. 1, 2012, с. 341; Л. Кравченко, *Сучасні прізвища Полтавщини* [в:] „Studia Slavica”: Ономастика. Антропоніміка”, вип. 9, 2009, с. 152.

¹¹ Е. Отин, *Словарь коннотативных собственных имен*, Донецк 2004, с. 321–322.

¹² СУМ, т. X, с. 567.

¹³ *Ibidem*, с. 135; Г. Шило, *op. cit.*, с. 253.

характеристику їхніх носіїв, зокрема розкривають матеріальний статус денотата, розрізняють бідних і багатих у колективі однолітків, інформують про взаємовідносини людини з певними істотами, предметами, характеризують людину за тим, чим вона володіє тощо (як прізвисько *Куркуль*, яке виокремлює багатого носія). Записано 1,99% неофіційних імен, що вказують на походження та місцезнаходження житла школяра (прізвисько *Гайвська* отримала школярка, яка живе в с. Гаї Бродівського району).

Співвідношення прізвисько – місце проживання в анкетах міських школярів

Відповідність прізвищ літературній мові та нелітературним формам. Серед 349 відапелятивних назв є 47,85% найменувань, які зумовлені нормами літературної мови (*Волейбольний м'ячик*, *Світлофор*, *Хакер* та ін.), 14,9% неофіційних імен – формами розмовної мови (*Коротун*, *Очкастий*, *Ходяча енциклопедія* тощо), 11,17% прізвищ виникає під впливом норм російської мови: *Екстримал* (від екстремальний), *Звезда* (зірка), *Шалун* (пустун, розм. шибеник) та ін. Зв'язок із жаргонізмами ілюструє 10,32% назв, наприклад: *Будун*, *Зек*, *Шара*. Найменування, що виявили зв'язок із жаргонізмами, становлять значний відсоток неофіційних імен у мовленні міського школяра, підтверджуючи висновок про жаргон як типову ознаку спілкування мешканців міста. Впливу просторіччя зазнало 5,44% прізвищ: *Вирблюд* (нормативна форма – верблюд), *Рапуха* (ропуха), *Цв'ях* (цвях) тощо. Ознаки діалектного мовлення позначилися на 5,16% назв (*Драглі*, *Клапай*, *Румбарбар* та ін.). У неофіційному іменнику міських школярів зафіксовано меншу кількість найменувань, пов'язаних із діалектизмами, які переважають у неофіційній розмовно-побутовій комунікації школярів села. Очевидно, це пов'язано з особливостями лінгвістичної біографії¹⁴ респондентів. У складі неофіційного іменника зафіксовано 3,15% прізвищ, що виявляють зв'язок із вульгаризмами (*див.*, наприклад, такі назви: *Вісюк*, *Лярва*, *Свиня*), хоча 45,76% школярів ствердили, що в повсякденному мовленні використовують ненормативні слова (від 448 опитаних у міських школах учнів, які відповіли на запитання анкети про вживання лайливих виразів). Лише 2,01% імен утворено під впливом норм англійської мови, як *Kent* (*жарг. кент*), *Life* (*англ. життя*) та ін.

Семантика твірних основ прізвищ передає знання міського школяра про світ, зокрема флору і фауну (*Кобра*, *Соняшник*, *Тюльпан*), предмети (*Калькулятор*, *Камертон*, *Праска*), промислові товари (*Камел*, *Syoss*), харчові

¹⁴ Л. Фроляк, *Ідіолект гетерогенного походження в системі новоствореної говірки* [в:] *Діалектологічні студії. 1: Мова в часі і просторі*, відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей, Львів 2003, с. 174.

продукти (*Голубець, Пампушок, Пиріжок*), будову тіла (*Мозг, Шкелет*), різні професії (*Пастух, Снайпер, Сторож*), надприродні істоти (*Ангел, Бог, Чортеня*), етнічне розмаїття світу (*Китаєць, Лемко, Японець*), становище людини в професійному, соціальному середовищі (*Барон, Майор, Професор*), відомих людей (*Менделєєв, Путін, Шумахер*), дійових осіб кінофільмів, мультфільмів (*Кармеліта, Чебурашка, Шрек*), героїв художніх творів (*Гулівер, Дюймовочка*). У складі відантропонімних прізвищ небагато неофіційних імен, що виявляють зв'язок із традицією називання спадковою назвою.

Мотиви появи неофіційних назв передбачають увагу до певних ознак поведінки чи зовнішності членів соціогрупи. Неофіційні назви маркують внутрішні прикмети учня (36,88% імен від 461 прізвища), як, приміром, назва *Башка* (від розм. башка „голова”), використана для позначення розумного школяра. Записано 36,22% прізвищ, що розкривають зовнішні риси носія (ім'я *Пацетко*, від діал. паце „поросся”, підкреслює неохайність учня, актуалізуючи інформацію про свиню як символ бруду). Зафіксовано 13,23% назв, що одночасно охоплюють кілька ознак номінованого (так, прізвище *Баран* школярі використали для номінації того, хто і розумово обмежений, і впертий). Засвідчено 6,29% імен, що розкривають діяльність школяра (прізвище *Неук* отримує школяр, який не вчиться). Назви позначають і особливості мовлення денотата (3,69% імен): прізвище *Бубоняра* (від *бубоніти*) присвоєне носієві за звичку багато розмовляти. На певні пригоди, вчинки з життя вказує 1,95% найменувань (як прізвище *Мошко*, що виокремлює носія за роллю, виконаною в різдвяному вертепі¹⁵). Записано 0,87% „інших” назв, що вказують на місце найменованого в колективі, як найменування *Шеф*. Місцезнаходження житла учня передає 0,87% прізвищ, наприклад ім'я *Забуська*, яке інформує про того, хто „живе за м. Буськ” (назву зафіксовано у школі м. Буська).

Співвідношення прізвисько – місце проживання в анкетах учнів із шкіл містечок

Відповідність прізвищ літературній мові та нелітературним формам. На прізвища школярів із містечок найбільше впливає літературна мова (це 49,03% найменувань від 206 відапелятивних прізвищ, як *Бренд, Вундеркінд, Фермер* та ін.) та розмовні форми (18,45% імен, як *Говорун, Пупс, Чорномазий* тощо). Російська мова зумовлює появу 14,56% неофіційних імен школярів, наприклад: *Лінтяйка* (ледарка, розм. нероба, розм. валяка), *Малиш* (розм. маля, розм. малюк), *Очкарик* (розм. очкастий). Неофіційні імена, що виявляють зв'язок із нормами російської мови, найбільше представлені в анкетах школярів із

¹⁵ С. Безущак, *Різдвяні свята на Тернопільщині: традиції та інновації* [в:] „Українознавство”, № 3, 2010, с. 170.

містечок (привнесення російськомовних елементів може бути пов'язане з тим, що на території невеликих міських населених пунктів часто розміщені промислові, транспортні чи рекреаційні об'єкти); російські слова адаптуються українською мовою з порушенням норм слововживання двох мов. В анкетах засвідчено 6,8% прізвиськ-жаргонізмів (*Амбал, Тормоз, Шістьора* та ін.) та 6,8% прізвиськ-діалектизмів (*Гиндик, Коцур, Фірман* тощо). Незначна кількість назв (3,4%) засвідчила вплив просторіччя, приміром: *Будь-васка* (нормативна форма – будь ласка), *Негир* (негр), *Рекит* (рекет). Записано 0,97% прізвиськ, зумовлених впливом норм англійської мови, як найменування *Меседж*, що від *англ. message*. В анкетах школярів із містечок не зафіксовано прикладів вживання прізвиськ-вulgаризмів, проте 45,45% респондентів вказали на те, що в побутовому спілкуванні часто використовують лайливі слова та вирази (від 187 опитаних у школах містечок, які відповіли на запитання анкети про вживання вулгарних виразів).

Семантика твірних основ. Набір твірних основ прізвиськ школярів містечок є той самий, що і в учнів сіл та міст. Уявлення мовців про тварини, рослини (*Гуска, Їжак, Квітка*), предмети (*Ксерокс, Фен, Флешка*), харчові продукти (*Бублик, Пампушок, Сільодка*), професії (*Електрик, Мент, Фермер*) стають причиною перенесення назви з певної реалії, особи на денотата. Семантика відонімних прізвиськ розкриває характерні риси найменованих через імена відомих людей (*Боярський, Елвіс*), героїв кінофільмів, мультфільмів (*Рембо, Термінатор*). До відантропонімних назв зараховано спадкові прізвиська, традиційні, як правило, для побутової комунікації школярів села (*пор.*: із 82 спадкових найменувань 85,36% одиниць зафіксовано в анкетах сільських школярів, 6,10% – міських школярів та ще 8,54% – школярів із містечок).

Мотиви появи неофіційних імен. Зовнішність людини найчастіше стає причиною появи прізвиськ на думку респондентів із містечок (42,86% від 259 назв); наприклад, найменування *Стеляга* вказує на любов школяра до модного вбрання. Внутрішні риси носіїв підкреслює 23,94% прізвиськ (як ім'я *Вікіпедія*, що називає носія, який все знає). Кілька ознак іменованого маркує 14,67% назв (ім'я *Циркуль*, що позначає худого та високого школяра). Рід діяльності розкриває 6,56% імен, як прізвисько *Фірман*, що передає вміння школяра керувати фірою (*пор. діал. фірман „візник”*¹⁶). Особливості мовлення відображає 4,63% назв (ім'я *Пліткарка* виокремлює школярку, яка знає та поширює плітки). Пригоди з життя мотивували 3,86% імен: прізвисько *Горнятко* отримав учень, який одного разу розбив посуд (*пор. діал. горнєтко „чашка”*¹⁷). До переліку 2,7% „інших” назв зараховано, для прикладу, ім'я *Сивий*, що позначає найстаршого учня в класі. Походження та місцезнаходження житла розкриває 0,77% назв, як прізвисько *Гоцул*, носій якого походить із Гуцульщини.

¹⁶ СУМ, т. X, с. 601.

¹⁷ Г. Шило, *ор. cit.*, с. 95.

Підсумуємо. 1. Вперше зібраний ілюстративний матеріал про неофіційний іменник школярів села, міста і містечка дозволяє виокремити взаємодію *прізвисько – місце проживання* школяра за допомогою лінгвістичних показників: *відповідність прізвиस्क літературній мові та нелітературним формам, семантика твірних основ, мотиви появи неофіційних імен*.

2. На рівні *відповідності прізвиस्क літературній мові та нелітературним формам* виявлено, що:

- прізвиська, зумовлені діалектним впливом, зв'язком із просторіччям та англійською мовою, найвиразніше характеризують іменник школяра села;
- прізвиська, на яких позначився вплив жаргонної лексики та вульгаризмів, найчастотніші в іменнику школяра міста;
- прізвиська, відповідні нормам літературної мови, зумовлені впливом розмовних форм та російської мови, найчастіше формують іменник школяра містечка.

3. На рівні *семантики твірних основ* прізвиस्क з'ясовано, що:

- набір твірних основ відапелятивних і відонімних прізвиस्क є однаковим для учнів із сіл, міст і містечок; засвідчені в питальниках назви розкривають знання школярів про флору і фауну, предмети, автомобілі, харчові продукти, продовольчі товари, будову тіла, природні явища, професії, етнічне розмаїття світу, місце людини в соціальному, професійному середовищі, надприродні істоти, відомих людей, героїв кінофільмів, мультфільмів, художніх творів тощо;
- відмінною ознакою вияву взаємодії є спадкові імена, які найчастотніші для іменника школяра села, а не міста чи містечка.

4. На рівні *мотивів появи неофіційних імен* встановлено, що:

- іменник школяра села, міста, містечка формує подібна кількість полімотиваційних назв та імен, що вказують на рід діяльності, особливості мовлення, вчинки, пригоди з життя, походження, місцезнаходження житла, “інші” назви;
- іменник школяра містечка, а не села чи міста, характеризує більше прізвиस्क для позначення зовнішніх ознак та менше імен, які розкривають прикмети внутрішнього світу найменованого.

ЛІТЕРАТУРА

Аниськина Н., *Языковая личность современного старшеклассника*, <http://31f.ru/dissertation/630-dissertaciya-yazykovaya-lichnost-sovremennogo-starsheklassnika.html>, [10.02.2015].

Безущак С., *Різдвяні свята на Тернопільщині: традиції та інновації* [в:] „Українознавство”, № 3, 2010, с. 168–172.

- Гнатюк Л., *Мовний феномен Григорія Сковороди в контексті староукраїнської книжної традиції*, Київ 2010.
- Дністрянська Н., *Проблеми понятійно-термінологічного означення селищ міського типу як окремої категорії міських поселень* [в:] „Вісник Львівського університету”, вип. 36, 2009, с. 122–126.
- Дністрянська Н., *Місце і роль селищ в системі розселення України (на прикладі Львівської області)*: автореф. дис. ... канд. філол. наук, Львів 2012.
- Добренєков В., *Методы социологических исследований*, Москва 2006.
- Жеребило Т., *Термины и понятия лингвистики: Общее языкознание. Социолингвистика: словарь-справочник*, Назрань 2011.
- Караулов Ю., *Русский язык и языковая личность*, Москва 2010.
- Кравченко Л., *Сучасні прізвиська Полтавщини* [в:] „Studia Slavakistica: Ономастика. Антропоніміка”, вип. 9, 2009, с. 150–158.
- Матвіяс І., *Засади української діалектології* [в:] „Мовознавство”, № 1, 2000, с. 3–9.
- Мацько Л., *Аспекти мовної особистості у перспективі педагогічного дискурсу* [в:] „Дивослово”, № 7, 2006, с. 2–4.
- Наливайко М., *Неофіційна антропонімія сучасного села* [в:] „Вісник Львівського університету”, вип. 56, ч. 1, 2012, с. 340–346.
- Отин Е., *Словарь коннотативных собственных имен*, Донецк 2004.
- Паніна Н., *Технологія соціологічного дослідження: курс лекцій*, Київ 1996.
- Пентиліук М., Нікітіна А., Горошкіна О., *Концепція когнітивної методики навчання української мови* [в:] „Дивослово”, № 8, 2004, с. 5–9.
- Санченко Є., *Елітарна мовна особистість: від діалектних витоків до літературної мови*: автореф. дис. ... канд. філол. наук, Луганськ 2009.
- Славова Л., *Мовна особистість політика: когнітивно-дискурсивний аспект: монографія*, Житомир 2010.
- Словарь социолингвистических терминов*, отв. ред. В. Михальченко, Москва 2006.
- СУМ – *Словник української мови*: в XI т., за ред. І. Білодіда, Київ 1970–1980.
- Федотова М., *Мовна особистість у чужомовному лінгвокультурологічному просторі (на матеріалі англomовної прози ХХ–ХХІ ст.)*: автореф. дис. ... канд. філол. наук, Одеса 2006.
- Фроляк Л., *Ідіолект гетерогенного походження в системі новоствореної говірки* [в:] *Діалектологічні студії. 1: Мова в часі і просторі*, відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей, Львів 2003, с. 173–179.
- Черниш Н., *Соціологія*, Київ 2009.
- Чучвара А., *Діалектний вплив на формування прізвиськ у соціогрупі „школяр”* [в:] „Записки з українського мовознавства = Opera in linguistica ukrainiana”, вип. 20, 2013, с. 161–168.
- Шило Г., *Наддністрянський регіональний словник*, Львів 2008.
- A Dictionary of Sociolinguistic and Ethnolinguistic Terms*, М. Олікова, А. Семенюк, О. Тарнавська, Луцьк 2010.
- Hamilton A. M., *Urban and rural forms of language* [in:] *Concise Encyclopedia of Sociolinguistics*, ed. R. Mesthrie; consulting ed. R. Asher, Amsterdam; N. Y.; Oxford; Shannon; Singapore; Tokyo 2001, p. 418–419.

ON EXECUTING *LANGUAGE* – *TERRITORY* INTERACTION: NEW ASPECTS OF ANALYZING NON-OFFICIAL SCHOOLCHILDREN’S NAMES IN VILLAGES, TOWNS AND CITIES

Distinctive features involved in forming schoolchildren’s names have been revealed taking into account their residence in villages, towns or cities. The analysis has been based on the results of written surveys carried out among schoolchildren over the years 2009–2012 representing 227 general education schools in villages, towns and cities in the Lviv region. Based on the example of non-official names of respondents from three types of residential areas, *the correspondence of nicknames to the literary language and non-literary forms, the semantics of forming stems and the motifs behind non-official names* have been identified. Common and distinctive characteristics of *nickname – place of residence* interaction have been detected.

Key words: social group “schoolchild”, non-official schoolchildren’s names, school-child’s *nickname – place of residence* correlation.